

УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ НА ОСНОВІ КОНТРОЛІНГУ

Анотація. Розглянуто інститут контролінгу та доцільність його впровадження на підприємствах України.

Аннотация. Рассмотрен институт контроллинга и целесообразность его внедрения на предприятиях Украины.

Annotation. In the article the institute of controlling and expedience of its introduction on the enterprises of Ukraine is considered.

Ключові слова: управління, планування, контролінг, підприємство.

У сучасних умовах господарювання при зростанні впливу факторів зовнішнього середовища, посилення позицій конкурентів на ринку функціонування підприємств у довгостроковому періоді великого значення набувають механізми ефективного управління. Успішне управління неможливе без контролінгу – інформаційно-консультаційної підтримки менеджменту компанії. Контролінг є сучасною методологією координації управлінської діяльності підприємства. Для того щоб підприємство успішно існувало і досягало отримання прибутку у визначеному обсязі, необхідно запроваджувати на всіх рівнях організації контролінг діяльності.

Мета роботи полягає у визначенні місця та ролі контролінгу в системі управління підприємством, виявленні впливу на процеси, що відбуваються у внутрішньому середовищі підприємства.

Контролінг як система підтримки управлінських рішень був вперше запроваджений на підприємствах у США наприкінці XIX – на початку XX ст. для поліпшення методів виробничого обліку й удосконалення методів фінансового контролю. Значний внесок у розвиток теоретичних та практичних питань контролінгу здійснили західні вчені: Ю. Вебер, Е. Майєр, М. Мексон, а також вітчизняні вчені-економісти: І. Балабанов, В. Савчук, М. Пушкар, В. Терещенко та ін.

Ринок припускає, що для забезпечення життєдіяльності підприємств необхідною умовою є здатність до перетворень. Тому зараз акцент в управлінні переміщається із завдань контрольного характеру на завдання аналізу, оцінки діяльності, розробки стратегії розвитку його реалізації, моделювання господарської діяльності, маркетингу [1]. Контролінг – це один із нових напрямів інформаційно-економічного розвитку підприємства, він поєднує такі різні елементи, як установлення цілей, планування, облік, контроль, аналіз, управління інформаційними потоками і вироблення рекомендацій для прийняття управлінських рішень [2].

У спеціальній літературі справедливо зазначається, що концепція контролінгу є стрижнем, навколо якого повинні бути об'єднані основні елементи організації й управління діяльністю підприємства, а саме [3]:

всі категорії бізнес-процесів та їх витрати;

центри відповідальності підприємства;

системи планування й бюджетування, що формуються на основі центрів відповідальності підприємства;

система стратегічного управління, заснована на аналізі ланцюжка цінностей, аналізі стратегічного позиціонування й аналізі витратно-утворюючих факторів;

моніторинг і аналіз результатів фінансово-господарської діяльності підприємства.

Виходячи з цілей підприємства, система контролінгу вирішує стратегічні та тактичні завдання. А тому контролінг, як і певний механізм, складається з 2 частин: стратегічного та оперативного (інструмент підтримки процесу прийняття рішень, який є системою активного управління досягненням поточних цілей підприємства шляхом визначення та знищення "вузьких" місць, дієва інтегрована схема прийняття своєчасних рішень з оптимізації співвідношення "витрати – прибуток").

Для підприємств різних сфер народного господарства України актуальність оперативного контролінгу очевидна в напрямках:

забезпечення рентабельності різних груп товарів та визначення товарів, від яких необхідно відмовитися;

покращення сервісного обслуговування споживачів та підвищення якості обслуговування шляхом зменшення витрат;

проведення політики ціноутворення для забезпечення конкурентоспроможності окремих груп або послуг [4].

Роль управління в системі контролінгу полягає в координації елементів, які входять у цю систему, забезпеченні планування, обліку й аналізу економічних показників господарської діяльності та прийнятті рішень на основі отриманої інформації про тенденції розвитку підприємства [5].

Упровадження сучасної методики контролінгу на підприємствах України дозволить:

досягти ефективного управління;

створити й оцінити потенціал підрозділів підприємства;

досліджувати дії конкурентів та прогнозувати позиціонування підприємства на ринку;

використовувати інновації, що дозволять своєчасно пристосовуватися до змін зовнішнього середовища;

Результатом стане система, що сприятиме підвищенню ефективності його діяльності й надасть можливість передбачати результат діяльності та планувати діяльність з метою підвищення ефективності використання ресурсів підприємства.

Наук. керівн. Кожанова Є. П.

Література: 1. Петренко С. Н. Контроллинг : учебное пособие / Петренко С. Н. – К. : Ника-Центр ; Эльга, 2004. – 328 с. 2. Ватченко О. Б. Управління підприємствами на основі планування та контролінгу / Ватченко О. Б. // Вісн. Придніпр. держ. акад. будівн. та архітек. – 2011. – № 4. – С. 31–35. 3. Ивлев В. Концепция контроллинга и функционально-стоимостный анализ [Электронный ресурс] / Ивлев В., Попова Т. – Режим доступа : <http://www.user.cityline.ru/-anatech>. 4. Шульга М. О. Оперативний контролінг у системі управління підприємством / Шульга М. О. // Держава та регіони. – 2011. – № 3. – С. 180–184. 5. Пушкар М. С. Тенденції та закономірності розвитку бухгалтерського обліку в Україні (теоретико-методологічні аспекти) : монографія / Пушкар М. С. – Тернопіль : Економічна думка, 1999.– 422 с.